

"...ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ..."

που προγραμματίζει ο ηλεκτρονικός υπολογιστής που ειδοποιεί τον τραπεζίτη που αναστατώνει τον πρεσβευτή που δειπνεί με το στρατηγό που καλεί τον πρόεδρο που εκμυστηρεύεται στον υπουργό που αλείλει το γενικό διευθυντή που ταπεινώνει το διαχειριστή που φωνάζει στο αφεντικό που βρίζει τον υπάλληλο που εκμεταλλεύεται τον εργάτη που κακομεταχειρίζεται τη γυναίκα του που ζεσπάει στο παιδί που κλωτσάει με λύσσα το σκόλο (...)

...Στην Λατινική Αμερική μόνο οι τιμές είναι ελεύθερες. Στις δικές μας χέρρες ο Άνταμ Σμίθ χρειάζεται απαραίτητως τον Μουσσολίνι. Ελευθερία επενδύσεων, ελευθερία των τιμών, ελευθερία των συναλλαγών : όσο πιο ελεύθερο είναι το εμπόριο τόσο πιο σκλάβοι είναι οι άνθρωποι. Η ευημερία των ολίγων καταδικάζει όλους τους άλλους. Ποιός γνωρίζει έναν πλούσιο που να είναι αθώος; Άλλωστε σε περιόδους κρίσης οι φιλελεύθεροι δεν μεταβάλλονται σε συντηρητικούς και οι συντηρητικοί σε φασίστες; Ποιές υπηρεσίες εξυπηρετούν οι εγκληματίες της γενοκτονίας; (...)

...Δεν είναι μόνο η λίστα των βασανισθέντων, δολοφονηθέντων και εξαφανισθέντων που αποτελεί τα εγκλήματα μιας δικτατορίας. Ο κατάλογος δεν εξαντλείται μόνο μ'αυτές τις καταγραφές. Η "μηχανή" σου διδάσκει με εγκληματικό τρόπο τον εγωισμό και το ψέμα. Η συμπαραόραση θεωρείται πτασίμα. Για να επιζήσεις πρέπει να υποκρίνεσαι και να τη φέρνεις στους άλλους. Όποιος σε φιλά σήμερα, αύριο να ξέρεις πως θα σε πουλήσει. Αν πείς αυτό που σκέφτεσαι σε συντρίβουν. Και δεν αξίζει να το ριψοκινδονεύσεις. Κάθε παληκαριά την πληρώνεις ακριβιά. Ο άνεργος δεν επιθυμεί μυστικά και είχεται να διώξει η επιχείρηση κάποιον άλλο εργάτη για να πάρει αυτός τη θέση του; Μήπως ο διπλανός σου δεν είναι ανταγωνιστής κι εχθρός σου; Πρέπει να μάθεις καλά το μάθημά σου για να τα βγάλεις πέρα με τη "μηχανή". Ότι καλύτερο έχουμε μέσα μας το καταστρέφουν καθημερινά χωρίς σίκτο. Η "μηχανή" νιώθει νικηφόρα : ο κόσμος φοβάται να μιλήσει και να κοιταχτεί. Απαγορεύονται οι συναντήσεις. Όταν κάποιος σε κοιτά πολλή ώρα, σκέφτεσαι : "Θα βρώ τον μπελά μου". Ο διευθυντής λέει στον υπάλληλο που ήταν φίλος του : - Έπρεπε να σε καταδώσω. Ζήτησαν κατάλογο κι έπρεπε να δώσω κάποιο όνομα. Αν μπορείς συγχώρεσέ με.

Στους τριάντα Ουρουγουανός, ο ένας έχει αναλάβει καθήκοντα να παρακολουθεί και να καρφώνει τους υπόλοιπους. Δουλειά δεν υπάρχει πουθενά, μόνο στους στρατώνες και στα αστυνομικά τμήματα. Κι εκτός αυτού για να παραμείνεις σε κάποια δουλειά είναι απαραίτητο να προσκομίσεις το πιστοποιητικό κοινωνικών φρονιμάτων που στο δίνει η αστυνομία. Υποχρεώνουν τους φοιτητές να καταγγέλουν τους συμφοιτητές τους και τα παιδιά τους δασκάλους τους. Στην Αργεντινή η τηλεόραση κάθε τόσο διακόπτει το πρόγραμμα και ρωτάει : "Έχετε υπ'όψη σας τί μπορεί να κάνει ο γιός σας αυτή τη στιγμή;"

Γιατί δεν αναφέρεται στα κόκκινα χρονικά το έγκλημα της ψυχικής δηλητηρίασης; (...)

...Η χώρα συμπεριλαμβάνεται ξαφνικά στον πολιτισμένο κόσμο, ή μάλλον στον κόσμο όπου κατασκευάζονται σε βιομηχανική κλίμακα οι γένοις, τα χρώματα, οι οσμές, η ηθική και οι ιδέες. Σ'έναν κόσμο όπου η λέξη ελευθερία, όπως στην Ουρουγουάη, είναι το όνομα μιας φυλακής, ή όπου μια υπόγεια αίθουσα βασανιστηρίων ονομάζεται Συνακία Αξιοπρέπειας, όπως στη Χιλή. Οι μέθοδοι στειρώσεως των συνειδήσεων εφαρμόζονται με περισσότερη επιτυχία απ'ότι ο έλεγχος των γεννήσεων. Μηχανές του ψέματος και των ναρκωτικών που διαδίδουν τη δυτικοχριστιανική δημοκρατία με βιαιότητες και πολύ κονσερβαρισμένης τομάτας. Δεν είναι απαραίτητο να ξέρεις να γράφεις ή να διαβάζεις, αφού ακούς και λαβαίνεις το καθημερινό μήνυμα από τα τρανζίστορ και την τηλεόραση, που σου μαθαίνει να δέχσαι με στωϊκότητα την επικράτηση του δυνατού και να συγχέεις την προσωπικότητα μ'ένα αυτοκίνητο, την αξιοπρέπεια μ'ένα τσιγάρο και την ευτυχία μ'ένα λουκάνικο (...).

...Συμπίπτει με χιλιάδες ιστορίες βασανιστηρίων.

Ποιοί είναι αυτοί που βασανίζουν; Πέντε σαδιστές, δέκα διεστραμμένοι, δεκαπέντε κλινικές περιπτώσεις; Βασανίζουν οι καλοί οικογενειάρχες. Οι στρατιωτικοί συμπληρώνουν

το ωράριο και μετά παρακολουθούν τηλεόραση μαζί με τα παιδιά τους. Ότι είναι αποτελεσματικό είναι και καλό, λέει η "μηχανή". Τα βασανιστήρια είναι αποτελεσματικά : αποσπούν πληροφορίες, σπάει το ηθικό, απλώνουν το φόβο. Γεννιέται κι αναπτύσσεται μια κολύπλοκη τελετουργία. Όποιος δεν βασανίζεται, υπόκειται σε βασανιστήρια. Η "μηχανή" δεν δέχεται αθώους, ούτε μάρτυρες. Ποιός αρνιέται; Ποιός μπορεί να διατηρήσει καθαρά τα χέρια του; Το πρώτο γρανάζι ξερνά την πρώτη φορά. Τη δεύτερη φορά σφίγγει τα δόντια. Την τρίτη συνηθίζει κι εκπληρώνει το καθήκον του. Περνάει ο καιρός και η ροδέλα του γραναζιού μιλάει την ίδια γλώσσα με τη "μηχανή" : κουκούλα, ηλεκτροσόκ, φάλαγγα, κρέμασμα, υποβρύχιο. Η μηχανή απαιτεί πειθαρχία. Οι πιο ταλαντούχοι καταλήγουν να το βρίσκουν απολαυστικό.

Αν οι βασανιστές είναι άρρωστοι, τότε τί να πούμε για το σύστημα που τους κάνει απαραίτητους;

Ο βασανιστής είναι κι αυτός ένας δημόσιος υπάλληλος. Ο δικτάτορας επίσης. Οπλισμένοι γραφειοκράτες που χάνουν τη δουλειά τους αν δεν εκπληρώσουν με αποτελεσματικότητα το καθήκον τους. Αυτό και μόνο αυτό. Δεν είναι εξωπραγματικά τέρατα. Δεν θα τους κάνουμε αυτή την τιμή(...).

...Πόσες φορές υπήρξα δικτάτορας; Πόσες φορές ιεροεξεταστής, λογοκριτής, φύλακας; Πόσες φορές απαγόρευσα σ'αυτούς που αγαπούσα την ελευθερία και το δικαίωμα του λόγου; Πόσων ανθρώπων έχω νιώσει αφέντης; Πόσους καταδίκασα επειδή διέπραξαν το σφάλμα να μην είναι σαν κι εμένα; Δεν είναι η ατομική ιδιοκτησία των ανθρώπων χειρότερη και πιο αποκρουστική από την ατομική ιδιοκτησία των πραγμάτων; (...) Ποιός δεν αναπαράγει μέσα του τον κόσμο που τον έχει φτιάξει; Ποιός είναι σίγουρος πως δεν μπερδεύει τον αδελφό του με έναν αντίπαλο και τη γυναίκα που αγαπάει με την ίδια του τη σκιά; (...).

...Για να κατακτήσουν τις συνειδήσεις, τις εξοντώνουν. Για να τις εξοντώσουν, τους σβήνουν το παρελθόν, εξαφανίζουν κάθε μαρτυρία που μπορεί να αποδείξει πως σε τούτα τα μέρη υπήρξε ποτέ κάτι παραπάνω από σιωπή, φυλακές και τάφοι. Απαγορεύεται να θυμόμαστε. Στιβάζονται σε ταξιαρχίες οι κρατούμενοι. Τις νύχτες βιάφουν με άσπρη μοσχά τα λόγια διαμαρτυρίας που κάποτε σκέπαζαν τους τοίχους της πόλης. Η βροχή χτυπά τους τοίχους και διαλύει την άσπρη μοσχά. Και στην επιφάνεια ξαναεμφανίζονται λίγο-λίγο οι απαγορευμένες λέξεις (...)

...Δεν ήταν άνθρωπος του γραφείου. Αργά ή γρήγορα έπρεπε να ξεσπάσει εκείνη η ορμή φυλακισμένου λονταριου, που τη μάντεves έβκολα στα μέσα του 1964, όταν του πήρα τη συνέντευξη. Ασυνήθιστη περίπτωση ο Τσέ. Εγκατέλειπε μια πετυχημένη επανάσταση, φτιαγμένη από εκείνον και μια χούφτα ανθρώπων σαν κι αυτόν, για να ριχτεί να στεριώσει μιαν άλλη. Δεν έζησε για τη δόξα, αλλά για τη μάχη, την τόσο απαραίτητη για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (...). Ο Τσέ Γκεβέρα εκδηλωνόταν, όπως όλοι, από τα μάτια. Θυμάμαι τη καθαρή, αγέρωχη ματιά του : το βλέμμα των ανθρώπων που πιστεύουν σε κάτι".

(Eduardo Galeano : "Μέρες και νύχτες αγάπης και πολέμου", 1978).